

**Buyrak tosh kasalligi : sabablari, belgilari, tashxisi, va zamonaviy davolash
usullari**

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti tibbiyot fakulteti

Kenjayev Yodgor Mamatqulovich

Email - yodgortmatb@gmail.com

Sultonova Dilfuza

Email - sobirjonovnadilfuza120@gmail.com

Annotatsiya

Buyrak toshlari (nefrolitiaz) buyraklarda hosil bo'ladigan qattiq mineral va tuz birikmalaridir. Ular siydik yo'llarida harakatlanayotganda kuchli og'riq va noqulaylikka sabab bo'lishi mumkin. Ushbu maqolada buyrak toshlarining turlari, sabablari, belgilari, tashxislash usullari, davolash yo'llari va oldini olish choralari batafsil yoritiladi.

Kalit so'zlar

Buyrak toshlari, nefrolitiaz, siydik-tosh kasalligi, bel og'rig'i, siydikdagi qon, toshlarni davolash, oldini olish.

Buyrak Toshlariga Umumiy Tushuncha

Buyrak toshlari — bu buyraklarda hosil bo'ladigan qattiq, kristallik tuzilmalar bo'lib, ular siydik yo'llari orqali harakatlanayotganda og'riq va boshqa noqulayliklarga olib kelishi mumkin. Toshlar turli o'lcham va shakllarda bo'lib, ba'zilar siydik bilan o'z-o'zidan chiqib ketsa, boshqalari tibbiy aralashuvni talab qiladi.

Toshlarning Turlari

Buyrak toshlari tarkibiga qarab bir necha turlarga bo'linadi:

Kaltsiy toshlari: Eng keng tarqalgan tur bo'lib, odatda kaltsiy oksalatdan tashkil topadi.

Siydik kislotasi toshlari: Suvsizlanish yoki yuqori proteinli parhez natijasida hosil bo'lishi mumkin.

Struvit toshlari: Siydik yo'llari infeksiyalari oqibatida shakllanadi va tez o'sishi mumkin.

Sistin toshlari: Irsiy kasallik bo'lgan sistinuriya natijasida paydo bo'ladi.

Sabablari va Xavf Omillari

Buyrak toshlarining paydo bo'lishiga quyidagi omillar sabab bo'lishi mumkin:

Suvsizlanish: Yetarli miqdorda suv ichmaslik siydikning konsentratsiyalanishiga olib keladi, bu esa toshlarning hosil bo'lish xavfini oshiradi.

Parhez: Oqsil, tuz va shakar miqdori yuqori bo'lgan oziq-ovqatlarni iste'mol qilish toshlarning shakllanishiga yordam berishi mumkin.

Irsiy moyillik: Oilaviy anamnezda buyrak toshlari bo'lsa, kasallik xavfi ortadi.

Tibbiy holatlar: Qandli diabet, giperparatiroidizm va surunkali diareya kabi kasalliklar buyrak toshlari xavfini oshirishi mumkin.

Belgilari

Buyrak toshlari quyidagi alomatlar bilan namoyon bo'lishi mumkin:

Bel va qorin sohasidagi kuchli og'riq: Tosh siydik yo'llari bo'ylab harakatlanayotganda og'riq paydo bo'ladi.

Siydikda qon: Siydikning pushti, qizil yoki jigarrang tus olishi.

Ko'ngil aynishi va qayt qilish: Og'riq bilan birga kelishi mumkin.

Siydik chiqarishda qiyinchiliklar: Tez-tez siyish istagi, siydikning loyqalanishi yoki yomon hidli bo'lishi.

Tashxislash

Buyrak toshlarini aniqlash uchun quyidagi usullar qo'llaniladi:

Tasviriy tekshiruvlar: Kompyuter tomografiyasi (KT), ultratovush yoki rentgen yordamida toshlarning joylashuvi va o'lchami aniqlanadi.

Laborator tahlillar: Qon va siydik tahlillari orqali toshlarning tarkibi va paydo bo'lish sabablari o'rganiladi.

Davolash Usullari

Davolash usuli toshlarning o'lchami, joylashuvi va alomatlarining og'irligiga bog'liq:

Kichik toshlar: Ko'p suyuqlik ichish va og'riq qoldiruvchi dori vositalari yordamida toshlarning tabiiy yo'l bilan chiqishi ta'minlanadi.

Katta toshlar: Tibbiy aralashuv talab etiladi, masalan:

Ekstrakorporal zarba to'lqini litotripsiyasi (ESWL): Toshlarini mayda bo'laklarga ajratish uchun tovush to'lqinlaridan foydalaniladi.

Ureteroskopiya: Siydik yo'liga maxsus asbob kiritilib, toshlar olib tashlanadi.

Perkutan nefrolitotomiya: Katta toshlarni olib tashlash uchun teri orqali buyrakka kirish amalga oshiriladi.

Oldini olish

Buyrak toshlarining oldini olish uchun quyidagi choralarga rioya qilish tavsiya etiladi:

Yetarli miqdorda suyuqlik iste'mol qilish: Kuniga kamida 8-10 stakan suv ichish.

Muvozanatli parhez

Xulosa:

Buyrak tosh kasalligi – buyraklarda mineral va tuz birikmalaridan hosil bo'ladigan qattiq tuzilmalardir. Ushbu kasallik ko'pincha og'riq, siydikdagi qon, siyishdagi noqulaylik va boshqa alomatlar bilan namoyon bo'ladi. Buyrak toshlari turli omillar, jumladan, suvsizlanish, noto'g'ri ovqatlanish, irsiy moyillik va ayrim tibbiy holatlar tufayli shakllanadi. Toshlarning tarkibiga qarab ularning bir necha turlari mavjud bo'lib, har bir tur o'ziga xos sabablarga ega. Kichik o'lchamdagi toshlar tabiiy ravishda chiqib ketishi mumkin, lekin katta yoki murakkab toshlar tibbiy aralashuvni talab qiladi. Zamonaviy tibbiyotda buyrak toshlarini davolash uchun turli usullar, jumladan, dori-darmonlar, litotripsiya, endoskopik va jarrohlik usullari qo'llaniladi.

Kasallikning oldini olish uchun yetarli miqdorda suv ichish, muvozanatli ovqatlanish, sho'r va yog'li mahsulotlarni cheklash tavsiya etiladi. Shuningdek, muntazam tibbiy ko'riklardan o'tish va shifokor maslahatlariga rioya qilish buyrak toshlarining shakllanish xavfini kamaytiradi. Shunday qilib, buyrak toshlari jiddiy noqulaylik tug'diradigan kasallik bo'lishiga qaramay, uni erta tashxislash va to'g'ri davolash orqali asoratlarning oldini olish mumkin. Zamonaviy tibbiy texnologiyalar buyrak toshlarini samarali davolash va bemorlarning hayot sifatini yaxshilash imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. https://cyberleninka.ru/article/n/buyrak-tosh-kasalligini-aniqlash-va-davolash-usullari?utm_source=chatgpt.com
2. https://gmed.uz/uz/item-buyrakdagi-toshlar-sabablari-belgilari-va-tashxisi-toshkentda?utm_source=chatgpt.com
3. <https://ghealth121.com/treatments/kidney-stones/?lang=uz>
4. https://uz.wikipedia.org/wiki/Buyrak_tosh_kasalligi
5. <https://med24.uz/uz/bolezn/kamni-v-pochkakh>
6. <https://www.iloencyclopaedia.org/uz/part-i-47946/renal-urinary-system-56690>

Research Science and
Innovation House